

Vestiges of
the past
Sporen uit
het verleden

VESTIGIA

Archeologie & cultuurhistorie

Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug
Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen

V550

Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen

Rapportnummer V550
Projectnummer V08/I334
ISSN 1573 - 9406
Status en versie Definitief 2.0
In opdracht van Van Westreenen bv
Rapportage drs. E. Louwe, drs. K. Hebinck
Tekstredactie drs. C. Visser
Plaats en Datum Amersfoort, 17 december 2008

Gecontroleerd door	dr. R.M. van Heeringen	d.d. 18 augustus 2008
Geaccordeerd door	Gemeente Utrechtse Heuvelrug	d.d. 22 augustus 2008

Niets uit dit werk mag worden veelelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vestigia b.v.

Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
1 Inleiding.....	6
1.1 Algemene gegevens.....	6
1.2 Onderzoeksmethode.....	7
1.3 Toegankelijkheid onderzoeksgebied.....	7
2 Bureauonderzoek en archeologische verwachting.....	8
2.1 Bureauonderzoek.....	8
2.1.1 Geologie, geomorfologie en bodemopbouw.....	8
2.1.2 Archeologische en cultuurhistorische waarden.....	9
2.1.3 Versturende bodemingrepen in het verleden en in de toekomst.....	10
2.2 Archeologische verwachting.....	10
3 Inventariserend Veldonderzoek.....	11
3.1 Vraagstelling onderzoek.....	11
3.2 Methode.....	11
3.3 Resultaten booronderzoek.....	11
3.4 Deponering.....	11
4 Conclusies en aanbevelingen.....	13
Geraadpleegde literatuur.....	14
Afbeeldingen en bijlagen.....	15

Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug

Samenvatting

In het kader van een artikel 11 WRO procedure heeft Vestigia b.v. *Archeologie & cultuurhistorie* in opdracht van Van Westreenen een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op de locatie Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug (afbeelding 1). Het vooronderzoek omvat een Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO). Het grootste deel van het terrein is in gebruik als akker; op het resterende deel bevindt zich een mestbassin dat gesloopt zal worden met het oog op de geplande bouw van een melkgeitenschuur.

Het doel van het archeologisch onderzoek is vast te stellen of er in het plangebied sprake is van archeologische en/of cultuurhistorische resten die door realisatie van de geplande bodemingrepen zullen worden verstoord en, zo ja, wat de waarde daarvan is in termen van beleving, fysieke en inhoudelijke kwaliteit. Vervolgens wordt een advies gegeven over een eventueel archeologisch vervolgtraject.

Het onderzoek had een archeologische en een fysisch-geografische component. Bij het bureauonderzoek zijn alle bekende archeologische en historische vondsten en vondstcomplexen in de directe omgeving van het plangebied geïnventariseerd. Via een literatuurstudie is een reconstructie gemaakt van de geologie, geomorfologie en bodemopbouw van het plangebied en de directe omgeving, alsmede van eventuele verstoringen. Op basis van de resultaten is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld, dat vervolgens in het veld is getoetst middels booronderzoek.

Het plangebied ligt volgens de IKAW in een gebied met een middelhoge verwachting op archeologische waarden. Uit het plangebied zijn geen archeologische resten of sporen bekend. De landelijke database Archis vermeldt wel enkele archeologische waarnemingen uit de wijdere omgeving. Deze dateren voor het merendeel uit de prehistorie.

Tijdens het veldonderzoek wezen de boringen uit dat de bodem in het plangebied tot 80 á 90 cm – mv is verstoord, waarschijnlijk als gevolg van verveningsactiviteiten in de 30'er jaren van de 20ste eeuw. In het dekzand dat zich onder de verstoorde laag bevindt is geen bodemvorming aangetroffen, noch aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid gedurende de prehistorie of de Middeleeuwen in de vorm van aardewerkscherven; metalen, glazen of objecten van organisch materiaal; menselijk/dierlijk botmateriaal of houtskoolresten.

Op basis van de onderzoeksresultaten adviseert Vestigia b.v. *Archeologie & cultuurhistorie* derhalve geen nader archeologisch onderzoek en ziet geen bezwaar tegen de voortgang van de bouwplannen.

Het onderhavige onderzoek is verricht volgens de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Desondanks is het nooit geheel uit te sluiten dat tijdens grondwerkzaamheden toch archeologische sporen of resten aan het licht komen. In dat geval is de uitvoerder van het grondwerk verplicht (Monumentenwet 1988, artikel 53, lid 1) daarvan terstond melding te maken bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (voor dezes de RACM). Geadviseerd wordt om de uitvoerder daar (wellicht ten overvloede) nog eens expliciet op te wijzen.

1 Inleiding

1.1 Algemene gegevens

In het kader van een artikel 11 WRO procedure heeft Vestigia b.v. Archeologie & cultuurhistorie in opdracht van Van Westreenen een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op de locatie Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug (afbeelding 1). Het vooronderzoek omvat een Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO). Het grootste deel van het terrein is in gebruik als akker; op het resterende deel bevindt zich een mestbassin dat gesloopt zal worden met het oog op de geplande bouw van een melkgeitenschuur.

Administratieve gegevens		
Projectnaam	Haarweg 9 te Overberg	
Opdrachtgever	Van Westreenen bv	
Adres	Fokkerstraat 1a 3772 MP BARNEVELD	
Contactpersoon, tel.	Dhr. B. Domhof; (0342) 474 255	
Uitvoerder	Vestigia b.v. Archeologie & cultuurhistorie	
Projectleider	Dr. R.M. van Heeringen	
Bureauonderzoek:	archeologie	Drs. E. Louwe
	fysische geografie	Drs. A. van den Hazelkamp
Veldonderzoek:	archeologie	Drs. E. Louwe
	fysische geografie	Drs. K. Hebinck
Bevoegd gezag	Gemeente Utrechtse Heuvelrug	
Adres	Postbus 200 3940 AE Doorn	
Toetsing namens bevoegd gezag, tel.:	Drs. M. Alkemade; (033) 277 92 00	
Gemeentelijke Waardekaart	Nee	
Documentatie	Vestigia b.v. Archeologie & cultuurhistorie	
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Overberg	
Locatie/toponiem	Haarweg 9	
Kaartbladnummer (topo 1:25.000)	39 E	
RD-hoekcoördinaten van het plangebied	163.180/449.770 163.220/449.745	163.305/449.830 163.225/449.855
CIS-code ¹	29700	
KLIC-melding	ja	
Oppervlakte plangebied	< 1 ha	
Huidig grondgebruik	Landbouwgrond, bebouwd	
Bodemverstoringen in verleden	Geen bekend	
Geplande bestemming plangebieden	Melkgeitenstal	
Diepte bodemingrepen	0,9 m – mv	

¹ Landelijk onderzoekmeldingsnummer door Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM/Archis) uitgegeven bij aanvang archeologisch onderzoek.

1.2 Onderzoeksmethode²

Het doel van het archeologisch onderzoek is vast te stellen of er in het plangebied sprake is van archeologische en/of cultuurhistorische resten die door realisatie van de geplande bodemingrepen zullen worden verstoord, en zo ja, wat de waarde daarvan is in termen van beleving, fysieke en inhoudelijke kwaliteit. Middels het bureauonderzoek (zie hfst 3) wordt informatie over de geologie, geomorfologie en bodemopbouw van het omringende gebied verzameld en geanalyseerd. Tevens wordt in kaart gebracht of en in welke mate de bodem verstoord is door (sub)recente bodemingrepen en wat de gevolgen zijn van de geplande bodemingrepen voor eventueel aanwezige archeologische waarden. Het bureau-onderzoek resulteert in een archeologisch verwachtingsmodel, waarin de trefkans op archeologische sporen en vondsten wordt vastgesteld en gemotiveerd.

Middels het inventariserend veldonderzoek (IVO) wordt het archeologische verwachtingsmodel vervolgens in het veld getoetst door middel van boringen. Tijdens het veldwerk wordt, indien de omstandigheden dit toelaten, het huidige oppervlak visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische vondsten. Het rapport eindigt met een advies over de wenselijkheid van een eventueel archeologisch vervolgtraject.

1.3 Toegankelijkheid onderzoeksgebied

Binnen het plangebied is sprake van een beperkte toegankelijkheid, omdat het perceel ten tijde van het veldonderzoek was begroeid met maïs. Daarnaast wordt een deel van het terrein (ca 400 m²) ingenomen door een mestbassin.

² Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1, augustus 2006).

2 Bureauonderzoek en archeologische verwachting

2.1 Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek stelt zich ten doel de archeologische verwachting nader te definiëren en concentreert zich op de volgende punten:

- een reconstructie van het landschap van het plangebied en de directe omgeving in het verleden;
- de inventarisatie van archeologische vondsten en complexen (bijvoorbeeld nederzettingen en/of grafvelden);
- de inventarisatie van historische en cartografische gegevens;
- de relatie tussen menselijke activiteiten en specifieke landschappelijke kenmerken;
- de voorspellingswaarde van deze gegevens met het oog op mogelijke archeologische sporen en/of vondsten binnen het plangebied;
- de mate van (sub)recente verstoring van de bodem;
- de mate van verstoring door de geplande bodemingrepen;
- het bepalen van de strategie van het booronderzoek en veldverkenning.

Behalve de geraadpleegde bronnen is informatie over eventuele ongepubliceerde informatie en lokale gegevens ingewonnen bij dhr. T. van Rooijen (Meldpunt archeologie Provincie Utrecht) en bij amateur-archeologen uit de regio (dhr. J. Henzen, dhr. G. van de Pol en dhr. H. van het Loo).

2.1.1 Geologie, geomorfologie en bodemopbouw

Het plangebied bevindt zich ten noordwesten van Veenendaal, op een niveau van ca. 7,5 meter +NAP. Landschappelijk gezien ligt het in de Gelderse Vallei, net tegen de Utrechtse Heuvelrug aan, in het Midden-Nederlandse zandgebied.³

De Gelderse Vallei is een glaciaal bekken, ontstaan tijdens het Saalien (ongeveer 150.000 jaar geleden) door de uitschurende werking van het landijs. Dit bekken werd in deze periode voor het grootste deel opgevuld met glaciolacustriene afzettingen (afzettingen gevormd in een smeltwatermeer).⁴ Nadat het landijs zich had teruggetrokken bleef een tongbekken achter, dat werd opgevuld door afgegleden hellingmateriaal, meer- en rivierafzettingen en dekzand. Door verstuiving van het zand ontstonden dekzandruggen en landruggen. In het gedeelte van de vallei waar de ontwatering slecht was, ontwikkelde zich een veenpakket dat een natuurlijke barrière vormde tegen overstromingen vanuit de zuidelijker gelegen grote rivieren. Door ontginning en afgraving van het veen is het glooiende dekzand in de ondergrond weer aan de oppervlakte gekomen.

Het plangebied is gelegen op de grens van twee kaartbladen van de geomorfologische kaart, die niet vloeiend in elkaar overgaan. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit een afwisseling van vrij lage ruggen en vlakten. Tot de eerste groep behoren de (gordel)dekzandruggen en -welingen, en lage landduinen. Deze plaatsen vormden aantrekkelijke vestigingsplaatsen voor de mens in de prehistorie. Tot de tweede groep behoren de ontgonnen veenvlakten, (gordel)dekzandvlakten (deels verspoeld) en enkele afgegraven delen (afbeelding 2). Het plangebied ligt in een gebied met gordeldekzandwelingen en wordt op de geomorfologische kaart aangeduid als 'al dan niet met een oud bouwlanddek' (afbeelding 3). Op de hogere plaatsen in

³ Berendsen 1997.

⁴ Weerts *et al.* 2003.

de omgeving (de dekzandruggen) komen de voor oude bouwlanden kenmerkende zwarte enkeerdgronden (de zgn. essen of engen) voor. Deze zijn van grote betekenis voor de archeologie, aangezien het oudere landschap (inclusief eventuele archeologische sporen van bewoning en gebruik door de mens) hier bewaard kan zijn gebleven onder latere ophogingslagen. Op de IKAW wordt aan deze gebieden daarom stevast een hoge archeologische verwachting toegekend. De bodemkaart maakt echter duidelijk dat het plangebied in de lagere delen van het gebied is gesitueerd, waar in een vochtiger milieu gooreerdgronden, laar- en veldpodzolen zijn ontstaan. De bodemkaart vermeldt voor het plangebied een laarpodzol. Dit betekent dat er in het plangebied geen oud bouwlanddek is in de vorm van een hoge zwarte enkeerdgrond. Er is hier dus geen sprake van een archeologisch belangrijk esdek/eng (zie ook 3.1.2).

2.1.2 Archeologische en cultuurhistorische waarden

Voor archeologische gegevens over het plangebied en omgeving wordt de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW-kaart) geraadpleegd. Deze geeft aan hoe groot de verwachting is dat in een gebied archeologische sporen/resten worden aangetroffen. Die 'trekansen' is gebaseerd op geologische en bodemkundige gegevens. Het plangebied bevindt zich in een zone met een zgn. middelhoge verwachting. Dit duidt er eens te meer op dat hier geen sprake is van een esdek (zie ook 3.1.1).

Voor vastgestelde archeologische waarden (monumenten, waarnemingen, onderzoeken en vondsten) wordt de landelijke archeologische database Archis geraadpleegd.⁵ Uit het plangebied zelf zijn geen archeologische waarnemingen of monumenten bekend (afbeelding 4). Navraag bij amateurarcheoloog dhr. H. van het Loo leerde dat ook hem geen vondsten van, of uit de nabije omgeving van, het plangebied bekend zijn. Daarnaast wist hij te melden dat het plangebied verveend is en er volgens hem daarom geen archeologische sporen/vondsten (meer) te verwachten zijn (zie verder par. 3.1.3).

Archis meldt in de directe omgeving van het plangebied wel één archeologische waarneming (**waarnemingsnummer 26202**; afbeelding 4). Het betreft een onbekend aantal vuurstenen objecten (vermoedelijk geretoucheerd) en aardewerkscherven, die in 1932 bij een zandafgraving circa 400 m ten westen van het plangebied werden aangetroffen. Het vuursteen is door de vinder gedateerd in het Mesolithicum/Midden-Steeentijd (8800-4900 v.Chr.).

Buiten de straal van 1,5 km van het plangebied vermeldt Archis enkele waarnemingen van (vuur)steen en aardewerkvondsten uit de periode Neolithicum t/m IJzertijd (ca. 2500-12 v.Chr.) en een cluster van waarnemingen en een monument bestaande uit enkele grafheuvels (Neolithicum-IJzertijd) (afbeelding 4).

Op de Grote Historische Atlas van Nederland (1839-1852 en 1900) en de Kadastrale Minuutplan (1811-1832) is te zien dat het plangebied in de 19^e eeuw onbebouwd was. Het omringende gebied bestond uit heidevelden en landbouwkavels, de Haarweg bestond nog niet.

⁵ Archeologische monumenten zijn terreinen met een (vastgestelde) archeologische waarde, die ofwel fysiek (wettelijk en juridisch) beschermd worden, ofwel een planologische bescherming hebben waarbij in het bestemmingsplan voorschriften voor het gebruik zijn opgenomen (aanlegvergunning). Archeologische waarnemingen zijn meldingen van archeologische vondsten en/of sporen van bijv. nederzettingen, grafvelden, akkersystemen, heilighdommen, enz., die niet nader onderzocht en gewaardeerd zijn.

2.1.3 Versturende bodemingrepen in het verleden en in de toekomst

Zoals vermeld in de paragraaf hierboven is het gebied langs de Haarweg volgens amateurarcheoloog dhr. H. van het Loo, in het verleden verveend. Deze informatie werd bevestigd door de bewoners van het perceel, die tijdens een locatiebezoek vertelden dat het land in de jaren '30 van de 20ste eeuw door de HeideMij in het kader van de werkverschaffing is omgespit. Bij dergelijke grondverbeteringwerkzaamheden werd de bodem tot een diepte van circa 1 m – mv geroerd.⁶ Ook de in par. 3.1.2 vermelde informatie over bodemwerkzaamheden in 1932 (waarbij vuursteenvondsten aan het licht kwamen) houdt hier waarschijnlijk verband mee. Op het plangebied zal zoals vermeld een melkgeitenschuur worden gebouwd met een oppervlakte van circa 1980 m² (80,6 x 24,6 m). De verstoringen door de bouw zullen reiken tot op 80-90 cm – mv. Op het terrein waar de melkschuur wordt aangelegd bevindt zich thans een mestbassin met een oppervlakte van circa 400 m² en een verstoringdiepte van 90 cm – mv.

2.2 Archeologische verwachting

Het plangebied ligt op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) in een zone met een middelhoge archeologische verwachting op het aantreffen van archeologische indicatoren. Deze verwachting wordt bevestigd door de aanwezigheid van vondsten (met name uit de prehistorie) uit de wijdere omgeving van het plangebied. Uit het plangebied zelf zijn geen archeologische vondsten of waarnemingen bekend. Op de geomorfologische kaart ligt het onderzoeksterrein in een zone met hoger gelegen dekzandruggen en welvingen, 'al dan niet met oud-bouwlanddek'. Dergelijke locaties vormden gedurende de gehele prehistorie een geschikte plaats voor bewoning. Indien er sprake zou zijn van een esdek (eng) is dit van groot belang voor eventuele archeologische resten en sporen uit de prehistorie. Dit is echter niet het geval in het plangebied. Volgens de bodemkaart is hier sprake van een laarpodzol, die duidt op een lagere en vochtige ligging. De Archismelding van de vondst van vuursteen bij grondwerkzaamheden in 1932 en mondelinge mededelingen van amateurarcheologen en bewoners doen vermoeden dat de (venige) bodems in en nabij het plangebied in het verleden zijn verveend/vergraven, waarbij de bodem tot ca. 1 m onder maaiveld werd omgezet.

Bovenstaande constatering dienen door middel van boringen te worden getoetst en vastgesteld.

⁶ Mededeling W. Hessing.

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Vraagstelling onderzoek

Door middel van het veldonderzoek zijn de in par. 3.2 geformuleerde fysisch-geografische en bodemkundige gegevens getoetst. Dit betreft:

- het al dan niet aanwezig zijn van een esdek;
- sporen van bodemvorming;
- aanwijzingen voor vermoedelijke verveningsactiviteiten;
- intactheid van het bodemprofiel.

3.2 Methode

Binnen het plangebied zijn in een driehoeksgrid vier verkennende boringen gezet. Er is in eerste instantie geboord met een edelmanboor (diameter 7 cm). Onder het grondwaterniveau zijn de boringen voortgezet met een guts (diameter 3 cm). Dit had het doel vast te stellen of een intact bodemprofiel aanwezig was of dat sprake was van verstoring dan wel erosie. De boringen zijn niet dieper gegaan dan 2,00 m onder het huidig maaiveld, of tot 0,25 m in het moedermateriaal. NAP-hoogtes zijn via het AHN verkregen. De boorpunten zijn met GPS ingemeten en op een boorpuntenkaart (afbeelding 5) geplot. De opgeboorde grond is handmatig doorzocht op archeologische vondsten. De boorstaten (zie bijlage I) zijn beschreven conform de NEN 51047, de horizontbeschrijving volgens De Bakker/Schelling.⁸

3.3 Resultaten booronderzoek

Uit de boringen is naar voren gekomen dat de bodem in het plangebied tot een diepte van 80 (boring 1, 2 en 4) á 90 cm (boring 3) onder maaiveld verstoord is. Het verstoorde pakket bestaat uit matig fijn zwak tot matig siltig zand. Het bovenste pakket van dit zand is donker van kleur door de vermenging met organische stof. Als grens van het verstoorde pakket is een kleiige humeuze laag herkenbaar, die als restant van de afgegraven veenlaag wordt opgevat. De dikte van deze laag varieert van 20 cm in boring 4 tot alleen kleibrokken in het zand in boring 3. Onder het verstoorde pakket is op een diepte van 80 tot 90 cm –mv oranjebruin tot geelgrijs dekzand aangetroffen. In geen van de boringen zijn in dit dekzand duidelijke sporen van bodemvorming aangetroffen.

In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Door de dichte begroeiing (maïs en gras) kon geen visuele oppervlaktekartering worden uitgevoerd.

3.4 Deponering

Er zijn geen archeologische vondsten gedaan die in het provinciaal depot gedeponiseerd dienen te worden. Het booronderzoek en de resultaten ervan zijn aangemeld bij Archis. Het (goedgekeurde) rapport wordt bij het bevoegd gezag, de gemeente Utrechtse Heuvelrug, in tweevoud aangeleverd. Daarnaast worden twee exemplaren ter beschikking gesteld aan de bibliotheek van de RACM, één exemplaar aan de Koninklijke Bibliotheek, alsmede één aan de provincie Utrecht. Alle digitale documentatie wordt aangeleverd bij het e-depot (www.edna.nl).

⁷ Nederlands Normalisatie Instituut 1989.

⁸ Bakker/Schelling 1989.

Haarweg 9 te Overberg, gemeente Utrechtse Heuvelrug

4 Conclusies en aanbevelingen

Het plangebied ligt volgens de IKAW in een gebied met een middelhoge verwachting op archeologische waarden. De boringen wezen uit dat de bodem in het gehele plangebied tot 80 á 90 cm – mv is verstoord, waarschijnlijk als gevolg van verveningsactiviteiten in de 30'er jaren van de 20ste eeuw. In het dekzand dat zich onder de verstoorde laag bevindt zijn geen sporen van bodemvorming aangetroffen, noch aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid gedurende de prehistorie of de Middeleeuwen (bijv. aardewerk, metaal, glas, objecten van organisch materiaal, menselijk/dierlijk botmateriaal of houtskoolresten).

Op basis van de onderzoeksresultaten adviseert Vestigia b.v. *Archeologie & cultuurhistorie* derhalve geen nader archeologisch onderzoek en ziet geen bezwaar tegen de voortgang van de bouwplannen.

Het onderhavige onderzoek is verricht volgens de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Desondanks is het nooit geheel uit te sluiten dat tijdens grondwerkzaamheden toch archeologische sporen of resten aan het licht komen. In dat geval is de uitvoerder van het grondwerk verplicht (Monumentenwet 1988, artikel 53, lid 1) daarvan terstond melding te maken bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (in dezes de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten/RACM):

Postbus 1600

3800 BP Amersfoort

Telefoon: 033 – 42 17 421

Fax: 033 - 42 17 799

Geadviseerd wordt de uitvoerder (wellicht ten overvloede) te wijzen op genoemde meldingsplicht.

Geraadpleegde literatuur

Digitale bronnen

- Centraal Archeologisch Archief (CAA).
- Centraal Monumenten Archief (CMA).
- Indicatieve kaart van Archeologische Waarden (IKAW).
- Archeologisch Informatiesysteem (Archis).
- KICH cultuur-historische kaart www.kich.nl.
- Website van het AHN: www.ahn.nl.
- Luchtfoto's via Google Earth.
- Topografische kaart en kadastrale kaart uit 1832 van Amerongen, sectie B, blad I, www.watwaswaar.nl.

Atlassen

- *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50000. Toelichting bij de kaartbladen 39 E*, 1972, Wageningen (Stichting voor Bodemkartering).
- *Grote historische atlas Nederland 1:50.000*, 1990: I West-Nederland 1839 – 1859, blad 74, Groningen (Wolters-Noordhoff).
- *Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000*, 1997³ (1987): I West-Nederland, blad 74, Groningen (Wolters-Noordhoff).

Literatuur

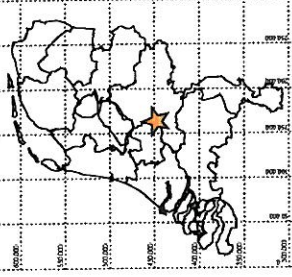
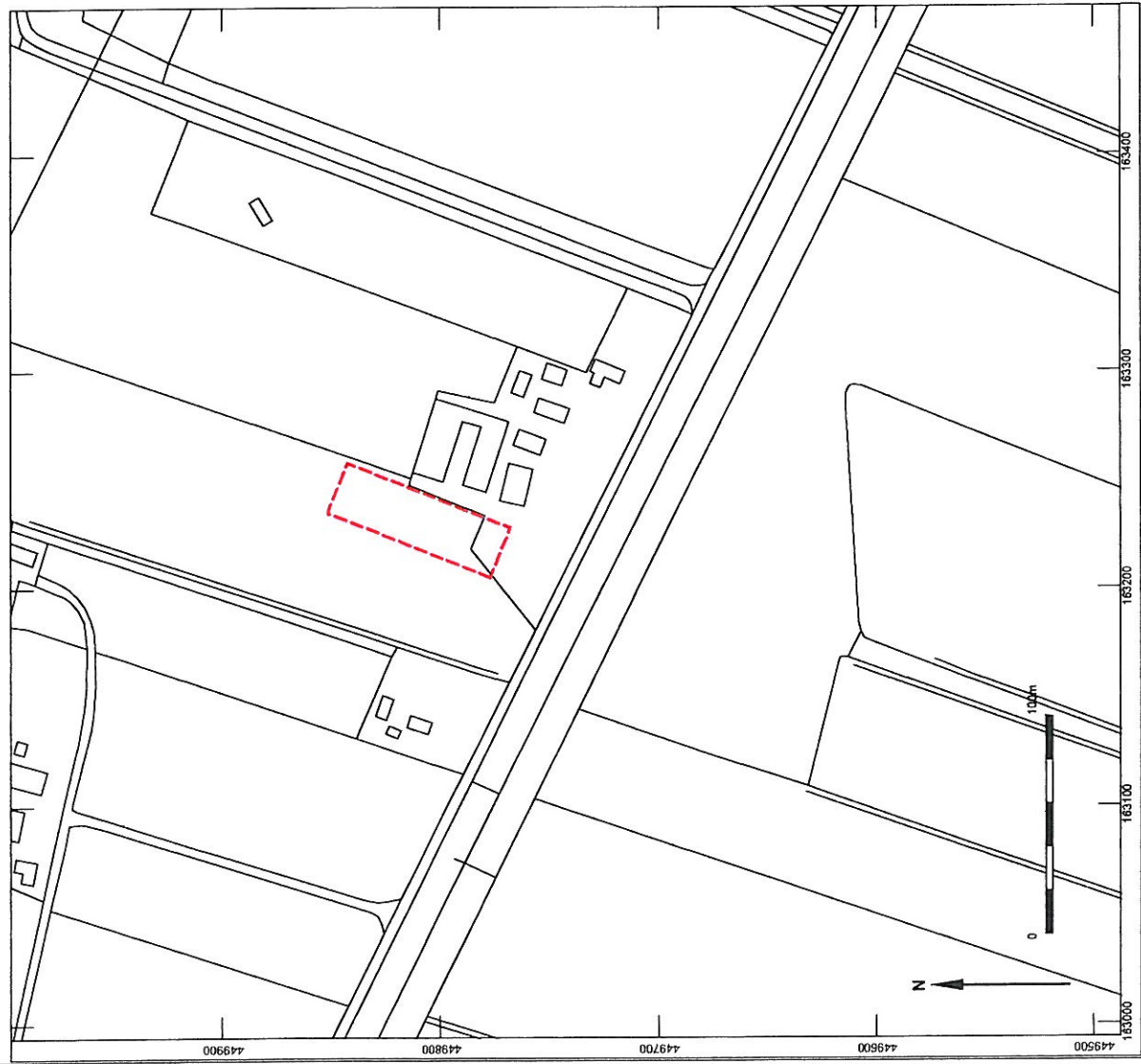
- Bakker, H. de/J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen (Staring Centrum).
- Berendsen, H.J.A., 1997: *Landschappelijk Nederland*, Assen.
- Nederlands Normalisatie Instituut, 1989: *Geotechniek: Classificatie van onverharde grondmonsters*, Delft (NEN 5104).
- Tol, A./Ph. Verhagen/M. Verbruggen, 2006: *Leidraad Inventariserend Veldonderzoek, deel karterend booronderzoek*, (uitgave SIKB).
- Weerts, H.J.T./P. Cleveringa/J.H.J. Ebbing/F.D. de Lang/W.E. Westerhoff, 2003: *De lithostratigrafische indeling van Nederland – Formaties uit het Tertiair en Kwartair*, Utrecht (TNO-NITG).

Afbeeldingen en bijlagen

- Afbeelding 1: Ligging plangebied
- Afbeelding 2: Geomorfologische kaart
- Afbeelding 3: Bodemkaart
- Afbeelding 4: Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, Archeologische Monumenten en Archis-waarnemingen
- Afbeelding 5: Boorpuntenkaart

- Bijlage I: Boorstaten

Afbeeldingen

AFBEELDING 1
LOCATIE PLANGEBIED

- LEGENDA
- Bebouwing
 - Grens plangebied

APPELDOING 2
GLONORIOLO GISCHE, KART
BROU, ARGUSH

INDEX

- cren-pling-bok**

Geschiede hege bemels, bem elingen en hege dipkormen

 Trope stuw af

Geschiede hege bemels, ruggen, wchangen en hege dipkormen

 Lage stuw af, al dan niet beekd met del-zand

 Del-zandrye, al dan niet met bouwlanddel.

 Onbeekdel-zandrye, al, d in niet met oud bouwlanddel.

 Lage landhu

Lage bemels, ruggen en wchangen met bijbehorende velden en laagen

 Onbeekdel-zandrye, al dan niet met oud bouwlanddel.

 Lage landhu met bijbehorende velden en laagen

Velden

 Veld v en ten dele versplekkel-zandrye

 Onbeekdel-zandrye

 Ryckbeekdel

 Onbeekdel-zandrye, al dan niet beekd met klei en/of and

 Veld ontstaan door afgraving of egalisatie

Nieuwdel-zandrye laagen

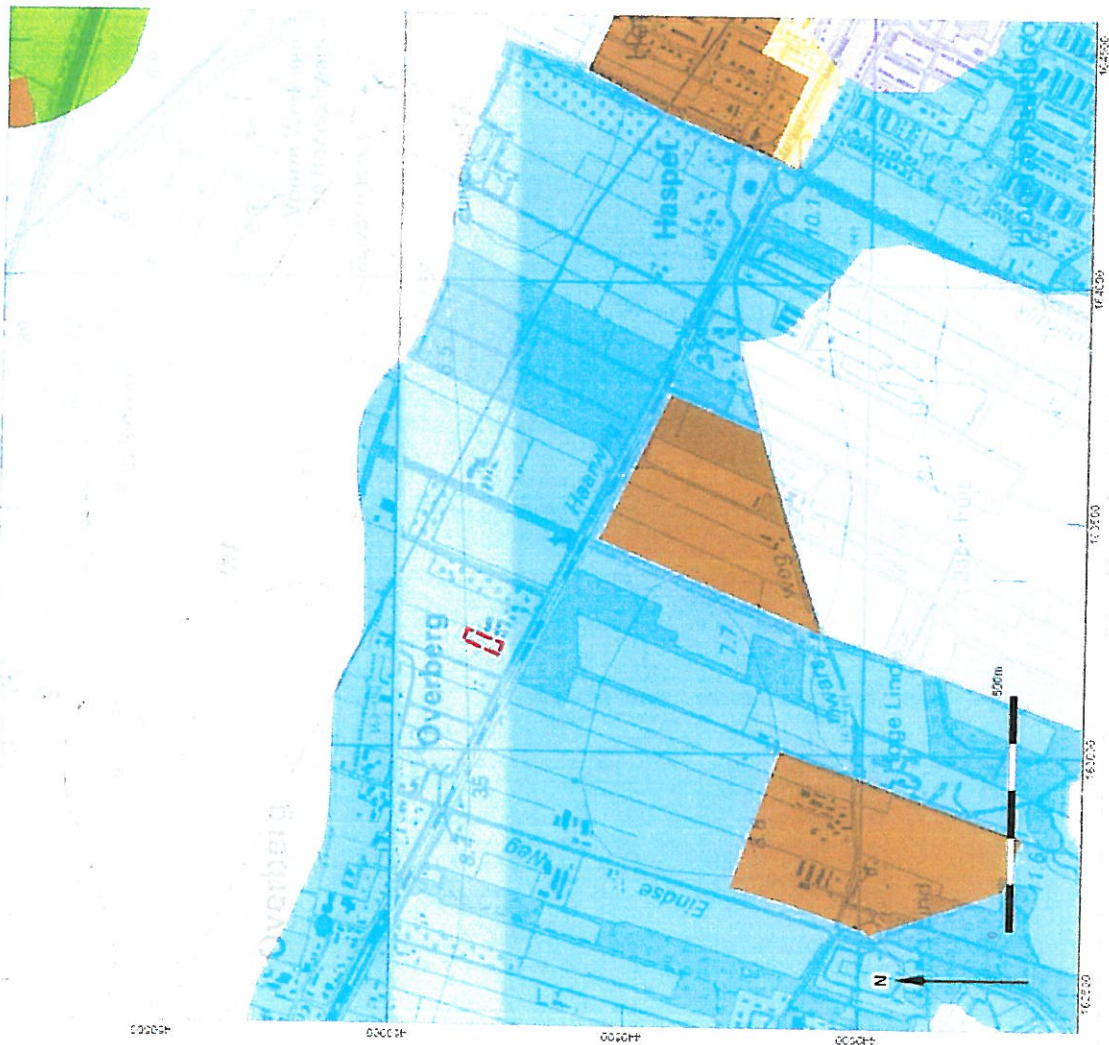
 Tuigdel-zandrye alsof afgraving

Oude

 Wet

Haarweg 9 te Overberg

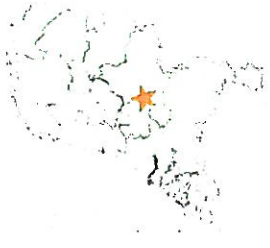
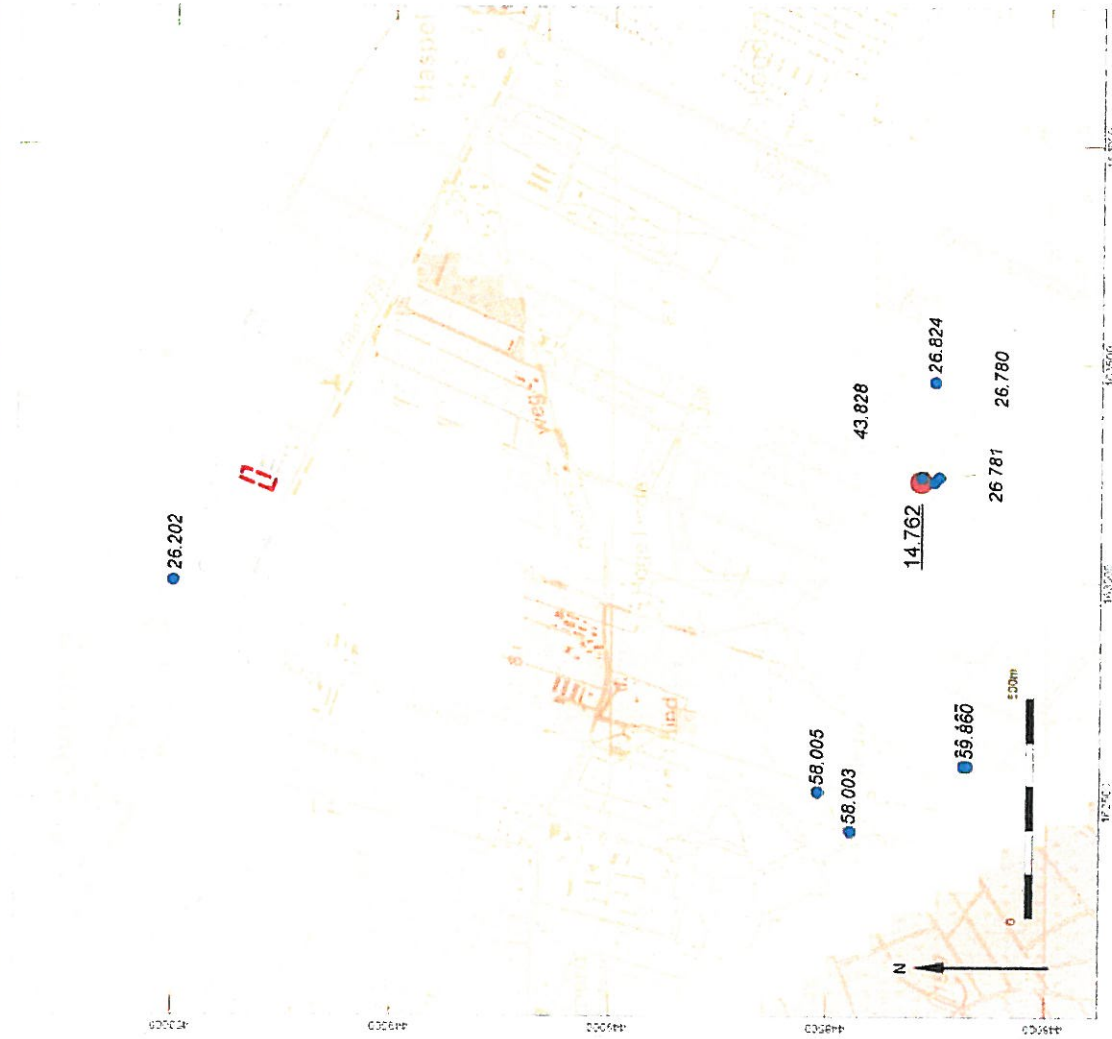
Gemeente Utrechtse Heuvelrug

AFBEELDING 3
BODEMKAVERT
BRON: STIBOKA

LEGENDA

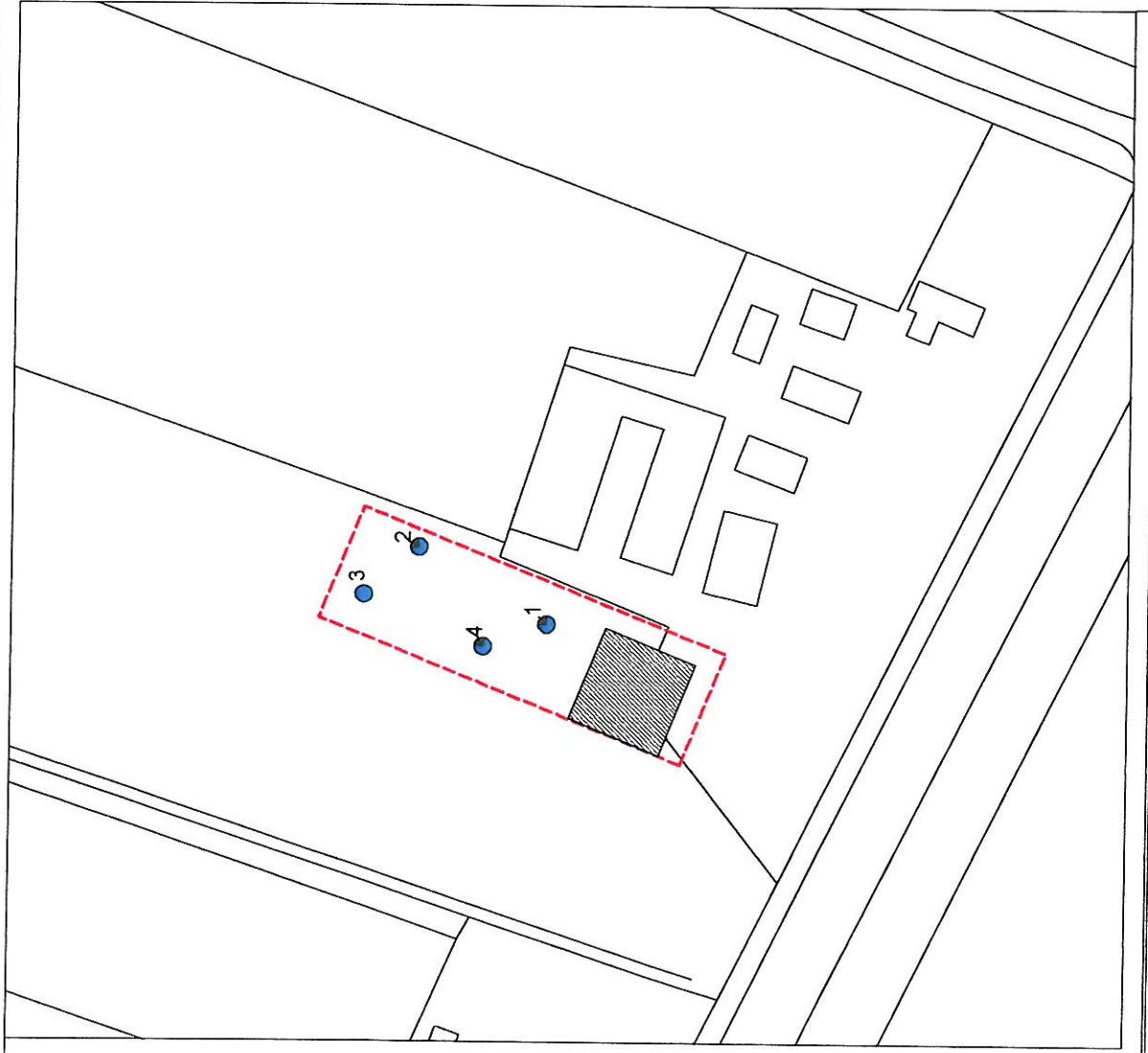
- Over-plangebied
- Podzolen**
 - Humuspoelen - veldpodzol
 - Humuspoelen - landpodzol
 - Podzolen
- Dikke eerdgronden
- Hoge zwarte, subceelgronden
- Kalkbrezandgronden
- Coarsereelgronden
- Veengronden
- Moerassgronden
- Overige
- Samenvatting van de bodem

AFBEELDING 4
Indicatie (start van) Archeologische Waarden (AW) en
archeologische monumenten en
ARCHEO-waarnemingen

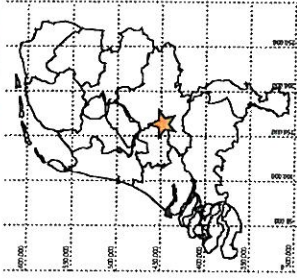
LEGENDA

- Archeologisch hoge verwachtingswaarde
- Archeologisch middelgrote verwachtingswaarde
- Archeologisch lage verwachtingswaarde
- Monument met nummer
- Archeo-waarneming met nummer
- Beplanting met beplantingscode
- Water
- Plangrens

AFBEELDING 5
BOORPUNTEN

- LEGENDA
- Bebouwing
 - Grens plangebied
 - metbassin
 - Boorpunt met nummer

Bijlage 1 Boorstaten

datum	naam	boorpuntnummer	projectnaam	boormethode
11/08/08	EL KH	1334	1 Haarweg 9 Overberg	Edelman 7 cm
coördinalen	hoogte (m ± NAP)	geologie	opmerkingen	
x 163235 y 449805	z + 7,3		bovenste 80 cm verstoord, daaronder geen duidelijke bodem	

diepte	textuur	org.	kleur	plr	M50	GW	or	Ca	Fe	M	hk	bot	aw	ns	met	horiz	bijzonderheden
--------	---------	------	-------	-----	-----	----	----	----	----	---	----	-----	----	----	-----	-------	----------------

10	Zs2		dgr														
20	Zs2		dgr														
30	Zs2		dgr														
40	Zs2		dgr														
50	Zs1		dgegr														
60	Zs1		dgegr														
70	Kz1	h3	zw														humeuze laag, restant veen
80	Zkx		dgrbr														iets kleig
90	Zs1		dorbr														
100	Zs1		orbr														
110	Zs1		orbr														
120	Zs1		orbr														
130	Zs1		orbr														
140	Zs1		orbr														end
150																	
160																	
170																	
180																	
190																	
200																	
210																	
220																	
230																	
240																	
250																	
260																	
270																	
280																	
290																	
300																	

* boorpuntnummer is projectcode-volgnummer boorpunt

* diepte in cm-mv

* textuur, organische stof, kalkgehalte cf. NEN5104 (NNI, 1989) * IJzergehalte (Fe) cf. Berendsen, 1999

* archeologische indicatoren: hk=houtskool, bot=verbrand/onverbrand bot

aw=aardewerk, ns=natuursteen, met=metaal

* horiz - (optioneel) horizontbenaming cf. De Bakker & Schelling (1989)

* bijzonderheden: bijv. laklaag, antropogene gronden, verstoord, sedimentaire structuren, etc

VESTIGIA
Archeologie & cultuurhistorie

Versie 1.0

datum	naam		boorpuntnummer	projectnaam	boormethode
11/08/08	EL KH		1334	2 Haarweg 9 Overberg	Edelman 7 cm
coördinaten		hoogte (m ± NAP)	geologie	opmerkingen	
x	163250	z	+	7,5	bovenste 90 cm verstoord, daaronder geen duidelijke bodem
y	449830				

diepte	textuur	org.	kleur	plr	M50	GW	or	Ca	Fe	M	hk	bot	aw	ns	met	horiz	bijzonderheden
--------	---------	------	-------	-----	-----	----	----	----	----	---	----	-----	----	----	-----	-------	----------------

10	Zs1		dbrgr														
20	Zs1		dbrgr														
30	Zs1		dbrgr														
40	Zs1		dbrgr														
50	Zs1		dbrgr														
60	Zs1		dbrgr														
70	Zs1		lgr														kleibrokken (zw)
80	Zs1		lgr														kleibrokken (zw)
90	Zs1		lgr														scherpe overgang naar kleiigen laag
100	Kz1	h3	zw														
110	Zs1		brgr														scherpe overgang naar zand
120	Zs1		br														end
130																	
140																	
150																	
160																	
170																	
180																	
190																	
200																	
210																	
220																	
230																	
240																	
250																	
260																	
270																	
280																	
290																	
300																	

* boorpuntnummer is projectcode-volgnummer boorpunt

* diepte in cm-mv

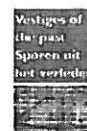
* textuur, organische stof, kalkgehalte cf. NEN5104 (NNI, 1989) *IJzergehalte (Fe) cf. Berendsen, 1999

* archeologische indicatoren: hk=houtskool, bot=verbrand/onverbrand bot

aw=aardewerk, ns=natuursteen, met=metaal

* horiz - (optioneel) horizontbenaming cf. De Bakker & Schelling (1989)

* bijzonderheden: bijv. laklaag, antropogene gronden, verstoord, sedimentaire structuren, etc

VESTIGIA
Archeologie & cultuurhistorie

Versie 1.0

datum	naam	boorpuntnummer	projectnaam	boormethode
11/08/08	EL KH	1334	3 Haarweg 9 Overberg	Edelman 7 cm
coördinalen	hoogte (m ± NAP)	geologie	opmerkingen	
x	163240	z	+	7,5
y	449840			bovenste 80 cm verstoord, daaronder geen duidelijke bodem

diepte	textuur	org.	kleur	plr	M50	GW	or	Ca	Fe	M	hk	bot	aw	ns	met	horiz	bijzonderheden
--------	---------	------	-------	-----	-----	----	----	----	----	---	----	-----	----	----	-----	-------	----------------

10	Zs1		dgr														
20	Zs1		dgr														
30	Zs1		dgr														
40	Zs1		dgr														
50	Zs1		lgegr														
60	Zs1		lgegr														
70	Zs1		lorgr														
80	Zs2		grbr														kleiige brokjes
90	Zs1		dgr														
100	Zs1		lgegr														
110	Zs1		lgegr														
120	Zs1		lgegr														end
130																	
140																	
150																	
160																	
170																	
180																	
190																	
200																	
210																	
220																	
230																	
240																	
250																	
260																	
270																	
280																	
290																	
300																	

* boorpuntnummer is projectcode-volgnummer boorpunt

* diepte in cm-mv

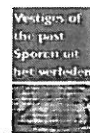
* textuur, organische stof, kalkgehalte cf. NEN5104 (NNI, 1989) *Ijzergehalte (Fe) cf. Berendsen, 1999

* archeologische indicatoren: hk=houtskool, bot=verbrand/onverbrand bot

aw=aardewerk, ns=natuursteen, met=metaal

* horiz - (optioneel) horizontbenaming cf. De Bakker & Schelling (1989)

* bijzonderheden: bijv. laklaag, antropogene gronden, verstoord, sedimentaire structuren, etc.

VESTIGIA
Archeologie & cultuurhistorie

Versie 1.0

datum	naam	boorpuntnummer	projectnaam	boormethode
11/08/08	EL KH	1334	4 Haarweg 9 Overberg	Edelman 7 cm
coördinaten	hoogte (m ± NAP)	geologie	opmerkingen	
x	163230	z	+	7,4
y	449820			
bovenste 80 cm verstoord, daaronder geen duidelijke bodem				

diepte	textuur	org.	kleur	plr	M50	GW	or	Ca	Fe	M	hk	bot	aw	ns	met	horiz	bijzonderheden
--------	---------	------	-------	-----	-----	----	----	----	----	---	----	-----	----	----	-----	-------	----------------

10	Zs1		dgr														
20	Zs1		dgr														
30	Zs1		dgr														
40	Zs1		zw														
50	Zs1		or														
60	Zs1		or														
70	Ks3	h3	zwbr														zandig, fijn humeus materiaal
80	Ks3	h2	zwbr														zandig, fijn humeus materiaal
90	Zs1		dgrgr														
100	Zs1		orgr														
110	Zs1		orgr														
120	Zs1		orgr														end
130																	
140																	
150																	
160																	
170																	
180																	
190																	
200																	
210																	
220																	
230																	
240																	
250																	
260																	
270																	
280																	
290																	
300																	

* boorpuntnummer is projectcode-volgnummer boorpunt

* diepte in cm-mv

* textuur, organische stof, kalkgehalte cf. NEN5104 (NNI, 1989) *Ijzergehalte (Fe) cf. Berendsen, 1999

* archeologische indicatoren: hk=houtskool, bot=verbrand/onverbrand bot

aw=aardewerk, ns=natuursteen, met=metaal

* horiz - (optioneel) horizontbenaming cf. De Bakker & Schelling (1989)

* bijzonderheden: bijv. laklaag, antropogene gronden, verstoord, sedimentaire structuren, etc.

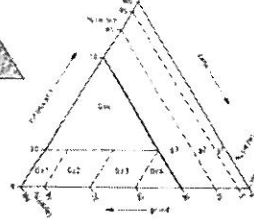
Versie 1.0

Textuur / Org.

De grondsoorten driehoeken (NEN 5104)

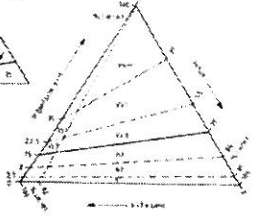
de natuurlijke monsters vallen meestal in de gestreepte delen van de driehoeken

Grind driehoek

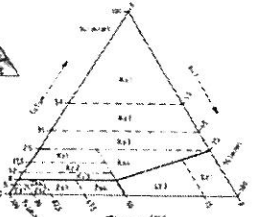
- G sx grond siltig
- G z1 grond zwak zandig
- G z2 grond matig zandig
- G z3 grond sterk zandig
- G z4 grond uiterst zandig
- g1 zwak grindig
- g2 matig grindig
- g3 sterk grindig

Veen driehoek

- V km veen mineraalarm
- V k1 veen zwak kleug
- V k3 veen sterk kleug
- V z1 veen zwak zandig
- V z3 veen sterk zandig
- h1 zwak humeus
- h2 matig humeus
- h3 sterk humeus

Klei-leem-zand driehoek

- K s1 klei zwak siltig
- K s2 klei matig siltig
- K s3 klei sterk siltig
- K s4 klei uiterst siltig
- K z1 klei zwak zandig
- K z2 klei matig zandig
- K z3 klei sterk zandig
- L z1 leem zwak zandig
- L z3 leem sterk zandig
- Z kx zand kleug
- Z s1 zand zwak siltig
- Z s2 zand matig siltig
- Z s3 zand sterk siltig
- Z s4 zand uiterst siltig

Veen/humusgehalte vermeld in kolom 'Org'; overig vermeld in kolom 'Textuur'

Kleur

 bl
br
gc
gn
gr
ol
or
pa
ro
rz
wi
zw

 blauw
bruin
geel
groen
grjs
olijf
oranje
paars
rood
roze
wit
zwart

 toevogingen
d
l
donker
licht

vorming code:

toevoeging - secundaire kleuring - primaire kleur (vb. lgr: lichtbruin/grijs)

plr

plantenresten

plr
h
r
z
 plantenresten - ongedifferentieerd
hout
met
zegge

M50

in geval van textuurklasse zand: mediaan korrelgrootte (in micrometers)

GW

grondwater

ghg
gw
ggg
 gemiddeld hoogste grondwaterstand
grondwaterstand
gemiddeld laagste grondwaterstand

or

oxydatie/reductie

o
or
r
 geheel geoxideerd
oxidatie/reductie
geheel gereduceerd

Ca

Kalkgehalte

0
1
2
 kalkloos
kalkarm
kalkrijk

Fe

Ijzergehalte

0
1
2
 ijzerloos
ijzerarm
ijzerrijk

M

Monsternamen

hk

Houtskool

bot

verbrand/onverbrand bot

aw

aardewerk

ns

natuursteen

met

metaal

horiz

horizontbenaming cf. De Bakker & Schelling (zie onder)

 (+ indien aanwezig)
(+ indien aanwezig)
(+ indien aanwezig)
(+ indien aanwezig)
(+ indien aanwezig)

bijzonderheden

 ger.
Fe-vl.
Fe-c
Mn
bakst.
sch.
GM

end

 geroerd
gevekt door ijzemeerslag
ijzemeerslag in concretes
mangaan
baksteengruis
schelpgruis/schelpjes ongedifferentieerd
Geen monster
Begin- / eindpunt guts
einde boring

Bodemclassificatie

Bakker, H. de & J. Schelling, 1966: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Pudoc, Wageningen

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus, 2e herziene uitgave*. Winand Staring Centrum, Wageningen

F.A.O. 1988; *FAO-Unesco soil map of the world, revised legend*. World Soil Resources Report 60, FAO, Rome.

FAO/Unesco, 1988		De Bakker & Schelling, 1966, 1989 Afwijking van FAO
Hoofdhorizonten		
H	Organische horizont, ontstaan door organische accumulatie op het minerale oppervlak; langduur met water verzadigd; maakt geen deel uit van de minerale bodem	Onderscheid tussen H en O horizonten wordt niet gemaakt; oftewel: verzadiging vormt geen onderscheidend criterium 1966: AO <--> 1989: O
O	Organische horizont, ontstaan door organische accumulatie op het minerale oppervlak; nooit met water verzadigd; maakt geen deel uit van de minerale bodem	
A	Minerale horizont (lager gehalte organische koolstof dan H/O horizont) accumulatie van intensief met minerale bestanddelen gemengde gehumificeerde organische stof; of morfologie door bodemvorming, zonder kenmerken van E/B hor.	1966: A1 <--> 1989: A
E	Minerale horizont; belangrijkste kenmerk: eluviatie van kleimineralen, ijzer, aluminium of een combinatie daarvan. -> relatieve vernijking aan kwarts en andere mineralen in zand/silt-fractie. Minder organische stof/lichter van kleur dan A; lichter/grover dan B	1966: A2 <--> 1989: E
B	Horizont waarin gesteentestructuur afwezig of sterk vervaagd is; gekenmerkt door: concentratie van ingespoelde kleimineralen/ijzer/aluminium/organische stof residuaire concentratie van sesquioxiden; verweering van moedermateriaal, leidend tot nieuwvorming van kleimineralen/oxyden;	
C	Minerale horizont van ongeconsolideerd materiaal; geen kenmerken van een van de overige horizonten; verweering is mogelijk	1966: deel van C <--> 1989: Bw 1966: G <--> 1989: onderscheid naar C/Cr
R	Aaneengesloten laag van vast gesteente	

Overgangshorizonten	
"AB"	eigenschappen van boven- of onderliggende horizont komen tegelijkertijd voor
"E/B"	in een horizont komen begrensbaare gedeelten voor met eigenschappen van verschillende horizonten

Lettertoevoegingen		De Bakker & Schelling, 1966, 1989 Afwijking van FAO
FAO/Unesco, 1988		
b	begraven horizont	a : geheel/gedeeltelijk door mens van elders aangevoerd 1966: an <--> 1989: a
c	concreties; meestal met 2e letter die aard van concreties aanduidt	extreem ijzernijke horizont (geen ingespoeld ijzer) e : ontijzende B en C (1966: -) f : omgezette doch herkenbare plantenresten
g	vlekking door variatie in oxydatie/reductie (gleyverschijnselen)	
h	accumulatie van organische stof (bij A alleen bij onverstoorde)	1966: v <--> 1989: h (deels)
i	permafrost	half of minder genijpt materiaal (bij C horizont) (1966: -)
j	jarosiet	katteklavlekken
k	calciumcarbonaat	l : vers/nauwelijks aangetast strooisel
m	sterk gecementeerd; vaak met 2e letter die aard van cementatie aanduidt	
n	accumulatie van natrium	
o	residuaire accumulatie van sesquioxiden	
p	verstoring door ploegen en vergelijkbare antropogene ingrepen	
q	accumulatie van silica	
r	sterke reductie (grondwaterinvloed)	geheel gereduceerd (1966: -)
s	illuviale accumulatie van sesquioxiden	1966: -
t	illuviale accumulatie van lutum	
u	onderverdeling gewenst; echter zonder betekenis	1966: - <--> 1989: ongespecificeerd
w	verweering in situ	1966: -
x	fragipan	
y	accumulatie van (pedogeen) gips	
z	accumulatie van zouten die beter oplosbaar zijn dan gips	

Cijfertoevoegingen	
...2	nadere onderverdeling van horizont
2....	aanduiding van lithologische discontinuïteit